

Martfű Város Önkormányzata civil stratégiája

Bevezető

Martfű Város Önkormányzata és a városban működő civil szervezetek közötti kapcsolati háló alapvető szerepet játszik a helyi szintű társadalmi programok kidolgozásában, végrehajtásában és ellenőrzésében, amelyek csökkentik a csoportok, szektorok és vállalkozási formák közötti különbségeket és ellensúlyozzák a társadalmi-gazdasági kirekesztés különböző formáit.

Az önkormányzati és a civil oldal együttműködése a helyi fejlesztésben tágabb értelmezési keretbe helyezi a gazdasági programokat, bevonva abba különböző szociális, környezetvédelmi, diszkrimináció-ellenes és egyéb szempontokat.

A helyi önkormányzat célja a civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése, az önkormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása az önkormányzati közfeladatok hatékonyabb ellátása érdekében. A városi önkormányzat a közfadatait költségkímélőbb módon, és az állampolgárokhoz közelebb, azok igényeit jobban figyelembe véve valósíthatja meg a civil szervezetekkel együttműködve, amelyek a tevékenységükhöz támogatást kaphatnak.

Az együttműködés zökkenőmentes megvalósulásához konkrét feltételrendszer kidolgozására van szükség. A közös feladatellátásban a független civil szervezetek jelenléte a demokrácia megvalósulásának egyik pillére. A civil szervezetek tevékenységükkel lehetőséget teremtenek az aktív polgári részvételre a közéletben, hozzájárulnak a demokrácia működtetéséhez, széles körben szolgáltatásokat nyújtanak, kiemelten fontos szerepet töltenek be a kulturális, oktatási, sportéletben, az egészség megőrzésében, képviselik az állampolgárok érdekeit a különböző hatóságok előtt és fontos szerepet játszanak az emberi jogok megvalósítása és védelme érdekében.

Cél a partnerség továbbfejlesztése, ami közös projektek, pályázatok kidolgozásában valósulhat meg.

I. Helyzetelemzés

1. A civil stratégia megalkotásának indoka

Mára már Magyarországon is felismert és elismert tényé vált, hogy az 1990-es években a rendszerváltással együtt járó politikai, gazdasági és más környezeti feltételek hatására visszavonhatatlanul kialakult és megerősödött a civil társadalom. A civil mozgalom egyes elemei a rendszerváltás előtt is megvoltak városunkban. Szervezeteink megőrizték gyökereinket, az új feltételrendszer mellett is képviselik tagjaik, a hozzájuk csatlakozók értékeit és érdekeit, s napjainkra a civil társadalom kristályosodási pontjai lettek. Ma is aktív részesei a városi civil mozgalomnak például: a nyugdíjas klubok, fiatalokat tömörítő szabadidő kör, ifjúsági illetve sportszervezetek, gyermekeket, tanulókat támogató alapítványok stb.

A hagyományos meghatározás szerint a gazdaság két szektorból áll: a piaci és az állami szektorból.

Napjainkban azonban már háromszektorú gazdaságról beszélünk, ahol a korábbi két szektor (a kormányzati és a piaci) közé ékelődve helyet követel magának egy harmadik: az intézményesült civil szféra, amit a működési autonómia és a profitszétosztás tilalma jellemez.

Legszembetűnőbb talán az a kiegyensúlyozó szerepe, amelyet a másik két szektor között betölt, s nem is annyira gazdasági, mint inkább társadalmi szereplőként.

Közvetítenek a közszféra és a magánszféra között, társadalmi kontrollt biztosítanak, társadalmi érdekképviselést valósítanak meg, valamint létrehozzák a társadalmi önszerveződési igények kielégítését, a „közjó” szolgálatát.

Az önkormányzat lényegében egyfajta „hidat” képez az állam és annak polgárai között. Ebbe a viszonyrendszerbe épültek be sajátos módon a különböző szervezetek, így a civil szervezetek jelentős része is.

A kilencvenes évek második felére markánsan kirajzolódtak a civil szektor határvonalai és a szektorban mélyreható változások mentek végbe a szervezetek megerősödésével, gazdasági szerepük növekedésével, az érdekcsoportok társadalmi elfogadottságának stabilizációjával. Ezáltal az önkormányzatok egyik lehetséges partnereivé váltak.

A civil szervezetek társadalmi-gazdasági legitimációjának alapfeltétele a gazdasági önállóság és függetlenség megteremtése, a szerződéses partneri viszonyon alapuló együttműködés az önkormányzatokkal és a kölcsönös érdekek egyeztetése a helyi közösségben élők érdekében.

A civil szervezetek elfogadottsága és hitele sokban függ attól, mit tud felmutatni a helyi közösség előtt álló feladatok megoldása területén.

Az önkormányzatok is csak olyan partnerrel tudnak együttműködést kialakítani, amely már presztízst tett szert, hozzátartozik az adott terület arculatához.

Nagyon jelentős a szervezetek számszerű növekedése, a KSH adatai szerint 50 ezer működő civil szervezet van jelenleg hazánkban. „Intézményesült” közösségek sokasága teremt lehetőséget a teljesebb emberi élethez.

A civil szervezetek részt vállalnak a helyi társadalompolitika formálásban, a közszolgáltatások többszektorúságának biztosításában. A gazdasági jelentőségük is növekszik, de talán a legfontosabb a társadalomlélektani szerepük: a jótékonyág, az önkéntesség, az öntevékenység, a mások iránt érzett felelősség, a szolidaritás, olyan tulajdonságok és képességek, amelyek kiteljesedéséhez a civil közösségek adják a legtermészetesebb keretet.

Társadalmi erejüket az fogja biztosítani, ha az önkormányzatok a civil szervezeteket partnernek tekintik a döntési helyzetekben, bevonják őket a döntés-előkészítés folyamatába, és ha a civil szervezeteken keresztül létrejön a lakosság részvétele.

A fentiekben említett tendenciákat felismerve kiemelt feladatként kell kezelni a civil szervezetek számára a megfelelő jogi és gazdasági környezet biztosítását.

Az Országgyűlés a 2011. évi CLXXV. törvény megalkotásával elfogadta az egyesülési jogról, a közhasznú szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvényjavaslatot.

Ezzel egy részletesebb szabályozás kidolgozása, egységes szerkezetbe történő foglalása mellett a korszerű jogi keretek biztosításával támogatják a civil szervezetek erősödését, segítik elő működésüket.

Az önkormányzat fontosnak tartja a civil szervezetek, illetve azok képviselőinek véleményét megismerni és hasznosítani. Mindezt azért tartja hangsúlyosnak, mert felismerte azt, hogy a civil szervezetek aktív részesei az európai integrációs tevékenységnek, az információs és tudásalapú társadalom megteremtésének, a környezetvédelemnek, és már ma is egyre nagyobb feladatokat vállalnak kultúra az oktatás, az egészségügy és nem utolsósorban a szociális ellátás területén.

A civil társadalmi párbeszéd nemcsak központi szinten cél és elvárás, hanem helyben is fontos feladatnak kell tekinteni. Az önkormányzatok is felismerték azt, hogy a működő civil demokráciában a civil szervezetek egy időben töltik be a társadalmi kontroll szerepét, valamint kezdeményezői olyan törekvéseknek, amelyek érvényre juttatják az azonos érdeklődésű és érdekű emberek, embercsoportok közösséget szolgáló szándékait.

2. A civil szektor jelentősége

A civil szervezetek jelentősége különösen két területen mutatkozik meg:

- a) a szektor **társadalmi** jelentősége: a társadalmi-kulturális élet fontos alkotó elemei, erősítik az állampolgársági tudatot, valamint a demokrácia fejlődését;
- b) a szektor **gazdasági** jelentősége: tárgyi, anyagi eszközök felett rendelkezik és jelentős emberi erőforrásokat mozgósít alkalmazottai és önkéntesei révén.

3. A civil szervezetek erősségei:

- olyan feladatokat végeznek, melyeket az intézmények nem, vagy csak részben látnak el, azaz bővítik, gazdagítják, választhatóvá teszik az egyes szolgáltatásokat;
- számos olyan speciális programot, szolgáltatást kínálnak, illetve végeznek, amelyek az egyéb ellátások tevékenységi köréből hiányoznak;
- olyan társadalmi csoportokat látnak el, amelyek az intézmények számára nem, vagy csak nehezen érhetőek el;
- rugalmasságuk révén gyorsabban reagálnak a társadalmi kihívásokra;
- olyan társadalmi erőforrásokat mozgósítanak, amelyekre az állami ellátások nem képesek (kreativitás, kezdeményező-készség, élőmunka, stb.);
- a tagjaik által térítésmentesen végzett munka értékén túl, komoly anyagi források mozgósításával járulnak hozzá a helyi ellátások bővítéséhez;
- több száz ember számára nyújtanak programokat, szolgáltatásokat;
- munkájuk a jelenleg hiányzó társadalmi szolidaritást, közösségi felelősség vállalást erősíti, modellezi.

4. A civil szervezetek tevékenységét akadályozó problémák:

- gazdálkodási, gazdasági problémák;
- a civil szervezetek infrastrukturális ellátottságának alacsony színvonala;
- szakmai és készségbeli fejlesztést célzó képzések hiánya, illetve a meglévő képzések költségessége;
- a szervezetek önmenedzselési képességének alacsony szintje;
- a szakemberek, segítő munkatársak leterheltsége (melynek ellentételezésére nincs lehetőség);
- a szervezetek fizetett alkalmazottainak kérdése;
- a szektort érintő vélemények beáramoltatása, és ezek képviselése (a szektort nagyon nehéz, sőt sokszor képtelenség átfogni).

5. Martfői helyzetkép:

Martfű városban is nyilvánvaló tény, hogy számos civil szerveződés tesz tanúbizonyságot arról, hogy létük nélkül nemcsak szegényebb, hanem lehetetlen lenne az élet bizonyos területeken. Nélkülük kezdeményezések, törekvések sikkadnának el.

Az is ismert dolog, hogy a civil szervezetek olyan személyeket integrálnak, akiknek a tudása, tapasztalata, elkötelezettsége megkérdőjelezhetetlen, és akik a lelkesedésükön túl szakértelmüket, kapcsolataikat, szellemiségüket kínálják fel közérdekű feladatok ellátása érdekében.

A testület törekszik a kapcsolatrendszer bővítésére és támogatja azt a tevékenységet, amelyet a Martfűn élő vagy dolgozó emberek önszerveződő közösségei végeznek az egyének közéletbe való bevonása, a település fejlesztése és szépítése, a környezetvédelem, az arra rászorulókat támogatása, a kultúra és a hagyományok ápolása, a lakosság művelődése, oktatása, egészségvédelme, sportolása, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.

Ennek érdekében az önkormányzat létrehozta a civil szervezeteket koordináló Oktatási, Művelődési, Sport, Civil és Egyházi Kapcsolatok Bizottságát. A Bizottság üléseinek állandó meghívottja a városi Civil Kerekasztal vezetője.

Továbbra is cél, hogy a civil szervezetek ápolják önmaguk között a kapcsolatot, párbeszédet, hogy együtt tudják képviselni a civil szektort, és egységes álláspontjukat megfogalmazni az önkormányzat felé.

A rendelkezésre álló adatbázist a változó adatok miatt (elnök-választás, elköltözés, megalakulás, átalakulás, megszűnés stb.) folyamatosan korrigálnunk szükséges.

/A jelenlegi helyzetet bemutató jegyzék a stratégia mellékletét képezi. /

II. Stratégiai célok

Martfű Város Önkormányzata – abban a meggyőződésében, hogy a civil szervezetek hatékonyan tudják képviselni a helyi közösségek sokszínű érdekeit, a helyi civil szervezetekkel való együttműködését kiszámítható és intézményes alapokra kívánja helyezni, és az eddigieknél szervezettebb, rendszeresebb kapcsolat kialakítására, valamint jó színvonalú működtetésére törekszik.

1. A civil-önkormányzati partnerség alapelvei:

Az együttműködés a közös érdekeken, a közös értékek felismerésének kölcsönös tiszteletén, egymás iránti bizalmon, szakmaiságon, önkéntességen, öntevékenységen, esélyegyenlőségen, pártpolitika-mentességen, a szervezetek autonómiájának tiszteletben tartásán, függetlenségén és az együttműködésben való partnerségen alapul.

2. A civil stratégia célcsoportjai:

- egyesületek, (kivéve a politikai pártokat)
- alapítványok,
- civil társaságok.

3. Fő cél:

- a civil társadalom fejlesztése a városban,
- a lakosság életminőségének javítása a „szervezett” civil társadalommal együttműködve,
- a város versenyképességének javítása.

4. Vertikális célok:

- a szervezetek működésének stabilizálása, a hatékonyabb működés elősegítése (működési feltételeik javítása, képzéssorozatok indítása, kedvezményes helyiségbérllet biztosítása),
- a szervezetek bevonása közfeladatok ellátásába (közös szükségletfeltárás, szerződés kiajánlás, együttes pályázati részvétel),
- a szervezetek bekapcsolása a szociális elosztórendszer munkájába (javaslattevőként),
- a szervezetek egymás közötti együttműködésének további erősítése (információáramlás, adatbázis létrehozás, rendezvények, programok, nyilvánosság), mivel elengedhetetlen az, hogy a civil szektort együtt tudják képviselni, érdekeiket érvényesíteni,
- az önkormányzat és a civil szektor kapcsolatainak intézményesítése (bevonás a döntés-előkészítő munkába, a fórumok működésének pénzügyi fedezete).

5. Horizontális célok:

- környezetvédelmi feladatok (természetvédelem, hulladékgazdálkodás, vízkészlet védelem),
- terület-, és városfejlesztési feladatok (munkanélküliség csökkentése, foglalkoztatottság javítása),
- bűnmegelőzés, közbiztonság összehangolása,
- turizmus, idegenforgalom hatékony ellátásának elősegítése,
- szociális terület fejlesztése, karitatív terv összehangolása,
- kulturális, szabadidős szolgáltatások fejlesztése (alkohol- és drogmentes szórakozóhelyek kialakítása),
- ifjúsági közéleti tevékenység fejlesztése, a demokrácia módszereinek tanítása
- egészségmegőrzés, fogyatékos rehabilitáció fejlesztés, valamint szabadidősport-
tevékenység erősítése,
- esélyegyenlőség megteremtésével összefüggő feladatok,

- a társadalmi kirekesztődés megakadályozásával kapcsolatos teendők,
- nemzetközi kapcsolatfelvétel elősegítése hasonló területen működő szervezetek között.

III. Az együttműködés formái Martfű városban

1.) civil közösségek képviselete, véleménynyilvánítási rendszere

Civil érdekképviselet, civil szervezetek képviseletének megteremtése érdekében:

Civil kerekasztal és Városi Civil Fórum, valamint a civilek önkéntes együttműködése alapján városi civil érdekképviselet hatékony működtetése.

- a) A „civil kerekasztal” a civil szervezetek szakmai alapokon (tevékenységi körök szerint) szerveződő fóruma, ahol a szervezetek képviselői a kerekasztal tagjai.
- b) A Városi Civil Fórum az a fórum, ahol minden civil szervezet tagságának részvétele és véleménynyilvánítása biztosított.

a) Civil kerekasztal

A civil szervezetek maguk határozzák meg a civil kerekasztal feladatait és hatáskörét, az ülések munkatervét és az abban szereplő napirendi pontokat.

A civil szervezetek választják meg a kerekasztal elnökét.

b) Az önkormányzat vállalja, hogy évente minimum egy alkalommal **Városi Civil Fórumot** rendez, ahol lehetőség nyílik a város vezetői és a civil szervezetek találkozására.

A fórum megrendezésének célja, hogy évente értékelje a civil stratégia megvalósulását, megismerje az új igényeket és szükségleteket, valamint felmérje azt, hogy milyen feladatokat látson el maga az önkormányzat.

2. A civil szervezetek bevonása a döntések előkészítésébe és a döntéshozatalba

Önkormányzati feladatok:

- Az önkormányzat a civil szervezetek delegáltja részére képviseletet biztosít az önkormányzati bizottságokban. /szociális, oktatási, városfejlesztési, sport bizottságokban/

Bizottsági ülések résztvevői a civil delegáltak, illetve az állandó meghívottak, vagy pedig az eseti civil szakértők, olyan formában, amely lehetővé teszi, hogy az adott területen „szakértőnek” számító delegált vehessen részt.

Bizottsági ülés előtt véleményezési joga lesz így a civil szervezeteknek, bizottsági ülésen pedig tanácskozási joga a delegáltaknak; így képviseli a szervezetek álláspontját a bizottság döntéshozatali munkájában.

A hosszú távú végső cél: szavazati joggal legyen jelen a civil szervezetek által delegált személy a képviselő-testület bizottságában. Erre az önkormányzati törvény lehetőséget ad azon pontjában, mellyel kimondja, hogy a bizottság tagjainak több mint a fele képviselő, míg a bizottság többi tagját külső szakértők közül választja.

- A képviselő-testület valamennyi bizottsága, valamint a Polgármesteri Hivatal és az önkormányzat fenntartásában működő intézmények részt vesznek a feladatkörükhöz kapcsolódó civil szervezetekkel történő hatékony együttműködés kialakításában és fenntartásában.
- A Képviselő-testület a Városi Civil Stratégiában megfogalmazottak teljesülésének értékelését két évente napirendre tűzi.
- A Polgármesteri Hivatal tájékoztatást nyújt a civil szervezeteknek az őket érintő pályázatokról. Részt vesz a közös pályázatok, programok kidolgozásában, valamint továbbképzéseket szervez.

Civil kontroll:

- Évente a civil szervezetek javaslatot tehetnek a városi kitüntetésekre,
- Közreműködnek a civil kerekasztal munkájában,
- Javaslatot tesznek a képviselő-testületi illetve a bizottsági munkatervre. A munkaterv ismeretében már az adott előterjesztések előkészítése során fel kell kérni a szakmailag illetékes civil szervezeteket, tegyenek arra szakmai javaslatot, és juttassák el véleményüket a Polgármesteri Hivatalba.

Összegezve elmondható: a már eddig kialakított együttműködések arra kell, hogy ösztönözzék az önkormányzatot, hogy a civil stratégia szellemében megőrizze eddigi értékeit, továbbfejlessze kapcsolatait a városban működő nonprofit szervezetekkel, a lakossági szolgáltatások színvonalának emelése, a részvételi demokrácia fokozatos kiegészítése, az önkormányzat költségeinek csökkentése és a lakosság közérzetének javítása érdekében.

A civil szervezetek közösségteremtő önszerveződésével pedig minden területen segítséget kell, hogy jelentsenek a jövőben is az Önkormányzat feladatainak megoldásában.

M a r t f ő, 2012. április 3.

Kiss Edit
Dr. Kiss Edit
polgármester